

SAKSFRAMLEGG

Til:
Fakultetsstyret for Fakultet for biovitenskap, fiskeri og
økonomi

Møtedato:
10.09.2020

Sak:

Innspill til store satsinger 2022 fra BFE

Innstilling til vedtak:

- 1. Fakultetsstyret ber om at innspill knyttet til økt bevilgning til drift av forskningsfartøy, erstatningsfartøy for Helmer Hanssen, samt etablering av CCU-lab oversendes UiT-ledelsen til satsinger utenfor rammen for 2022.*

Saken gjelder

Saken gjelder hvilke strategiske satsinger vi skal fremme for statsbudsjettet for 2022, jf. diskusjonen i fakultetsstyremøtet i juni i år. Ettersom universitetene er rammestyrte, må de fleste satsinger UiT ønsker å gjennomføre finansieres ved allerede tildelte midler. Saker som fremmes for direkte prioritering i statsbudsjettet må kjennetegnes av å være av stor strategisk betydning og for krevende å gjennomføre over egen bevilgning. Den siste større satsingen som er omsøkt og tildelt som en satsing utenfor rammen er prosjektet Arven etter Nansen, som var for stort for de tradisjonelle mekanismene i Forskningsrådet.

Bakgrunn for saken

Fakultetene har anledning til å spille inn forslag til satsinger utenfor rammen hvert år. UiT sammenstiller og prioriterer før det oversendes til Kunnskapsdepartementet. UiT har de senere år mer aktivt spisset hva som oversendes, og luket ut satsinger som UiT prinsipielt bør kunne prioritere selv.

I fjorårets innspill hadde fakultetet, i tillegg til midler til investering og drift av forskningsfartøy, prioritert å be om endring av finansieringskategori for Integrert master i akvamedisin. Studiet er kostnadskrevende, og bør være i samme kategori som veterinær eller odontologi. Master i akvamedisin gir autorisasjon og reseptrett knyttet til medisiner av fisk. Det er kun UiT og UiB som har dette studiet, og i samråd med UiB har vi i flere år bedt om at finansieringskategorien til dette studiet endres fra C til A uten at Departementet har tatt våre innspill til følge. Vi forslår nå at dette tiltaket tas ut av forslaget. Rent økonomiske vil ikke endringen medføre store endringer for Fakultetet, men vil ville fått en bedre uttelling ved tildeling av nye studieplasser til Akvamedisin.

Forslag til statsbudsjettet for 2022

Satsingsforslag	2022	2023	2024
Drift av forskningsfartøyer	25mill.	25,5 mill.	26 mill.
Prosjektering og investering i erstatning for Helmer Hanssen	2,5 mill.	2,5 mill.	40 mill.
Etablering av CCU-lab	100 mill	150 mill	
Drift av CCU- lab	15 mill.	145mill.	15 mill

1. Økt øremerket bevilgning til driftskostnader for forskningsfartøy

Universitetet har i alle år hatt en øremerket bevilgning til drift av forskningsfartøy. Bevilgningen er for lav etter at forskningsfartøyet *Kronprins Haakon* (FF KPH) ble satt i operativ drift fra august 2018. Det er ikke gitt bevilgning til drift av dette fartøyet utover at Havforskningsinstituttet og Norsk Polarinstitutt har fått finansiert ca. seks måneder knyttet til tokt i Antarktis i 2019.

UiTs årlige kostnad til drift av *Kronprins Haakon* (40 % av totalkostnadene) er estimert til 34 millioner for 2021. Ved å omstrukturere driften av de mindre fartøyene *Johan Ruud* og *Hyas* reduserer vi de samlede driftskostnadene. Besparelse på disse tiltakene beløper seg til ca. 9 mill. kr årlig. Ytterligere besparelser er vanskelige å få til uten å legge ned undervisningstokt eller å avvise eksternt finansierte prosjekter med forskningstokt.

Vi ber derfor om at det settes av 25 mill. kr over statsbudsjettet øremerket til drift av forskningsfartøy for UiT.

2. Erstatningsfartøy for FF Helmer Hanssen

UiTs største forskningsfartøy *Helmer Hanssen* (FF HH) må av driftsmessige hensyn fases ut fra 2026, og det er avgjørende at prosjektering av et nytt fartøy kan starte nå slik at vi får en sømløs overgang.

FF HH har isklasse og kan gå i arktiske farvann med en viss mengde is. Det er ett av de mest kostnadseffektive forskningsfartøyet i Norge, med en operativ driftstid på 300 døgn i året. FF HH er særdeles viktig for utdanning av studenter innen geovitenskap, biologi, fiskeri og nautikk for UiT og UNIS. Årlig er det flere hundre studenter om bord i ulike obligatoriske kurs og aktiviteter knyttet til ulike utdanningsprogram. Etterspørselen etter tokt både knyttet til forskning og undervisning har økt betydelig de senere år, både knyttet til klimafokus, nye marine næringer og en betydelig økning i antall studenter. For å kunne betjene behov i forskning og utdanning er det nødvendig å opprettholde en hensiktsmessig sammensetning av fartøyflåten, både av hensyn til kapasitet og driftsøkonomi. UiTs øvrige fartøy og brukstiden på FF KPH kan med andre ord ikke erstatte FF HH.

I samarbeid med øvrige statlige institusjoner med forskningsfartøy utarbeidet Havforskningsinstituttet i 2018 en rapport om fremtidig fartøybehov for utdanning og forskning, samt vedlikehold av lange tidsserier. Rapporten ble sendt til Nærings- og fiskeridepartementet som behandlet saken på vegne av øvrige departementer med forskningsfartøy. I henhold til rapporten anbefales det at *Helmer Hanssen* videreføres til 2026, samtidig som prosjektering av et nytt fartøy med tilsvarende egenskaper igangsettes snarlig. Basert på dette fikk UiT midler til oppgradering av FF HH i statsbudsjettet i 2017. Prosjektering av et nytt fartøy bør settes i gang

senest i 2022 for å være godt prosjektert og i operativ drift fra 2026. Et nytt fartøy med egenskaper for å gå i års-is som er på størrelse med dagens *Helmer Hanssen* antas å ha en kostnad på rundt 700-800 millioner kroner.

Vi ber derfor om at det settes av 2,5 millioner for prosjektering av erstatningsfartøy i 2022 med påfølgende finansieringsplan.

3. Etablering av CCU-lab

Nasjonalt CCU senter ble lansert som konsept og åpnet av statsminister Erna Solberg ved Finnfjord AS i mai 2017. Senteret mangler finansiering for å kunne realisere ambisiøse planer en forsøks- og innovasjonslab for bruk av karbon. Resultatene av en slik satsing vil være av stor betydning for å kunne nå nasjonale og internasjonale klimamål.

Den faglige basisen for initiativet er massedyrking av kiselalger ved Finnfjord for å omforme forurensende fabrikkkrøyk (CO₂ og NO_x) til omega-3 rik marin biomasse. Prosjektet er et samarbeid mellom UiT/ARC og ferrosilisiumprodusenten Finnfjord AS. Prosjektet har vært svært vellykket, blant annet ved demonstrert kontinuerlig produksjon over 6 måneder uten kontaminering, resultater viser at fôr med kiselalger reduserer lakseluspåslag og algene produserer antibegroings forbindelser. Ettersom algeproduksjonen er moden til å gå over i storskala produksjon er ulik anvendelse av biomassen svært viktig å arbeide veider med. Det samme er andre anvendelser av CO₂ som industriell ressurs.

Neste steg bør derfor være å etablere en forsøks- og innovasjonslab for CCU. Laben skal være lokalisert ved Finnfjord og fungere som et tverrfaglig makerspace for forskere, ingeniører og studenter som jobber med CCU. I tillegg til ordinære labfasiliteter vil CCU-laben gjøre det mulig å bringe teknologier opp 1-3 TRL nivåer ved å demonstrere og teste sin teknologi i en industrielt relevant og virkelig setting. Laben har en kostnadseffektiv set-up ettersom den allerede etablerte infrastrukturen gjør det mulig å koble seg på en eksisterende røykgass med forskjellige grader av rensing. I tillegg ligger det muligheter i å kunne utnytte en omfattende og eksisterende infrastruktur for sjøvann som er bygget opp i forbindelse med algeprosjektet. Etablering av laben vil koste ca 200-250 millioner, samt en årlig driftskostnad på 15 millioner.

Vi ber derfor om at det settes av 115 mill. kr i statsbudsjettet for 2022, og tilsvarende 165 mill. i 2023. Dette vil dekke kostnader til drift og etablering av nødvendig infrastruktur.